

Jak si ověřit, jestli máš v rukou poklad:

Stopy vyskytující se v knihách Vysoké školy vědy o židovství

POZORNĚ SI PROHLÉDNI CELOU KNIHU!

Stopy mohou být hned na první stránce, ale také až na poslední, uprostřed knihy nebo na jejím hřbetu. Přesně tak – prostě všude!

POZOR NA HEBREJSKÉ KNIHY!

V hebrejštině se píše zprava doleva. Pokud zkoumáš hebrejsky psanou knihu, je tedy první strana úplně vzadu.

ROK VYDÁNÍ

Nejdůležitější je jako první zkontrolovat, jestli byla kniha vydána před rokem 1942. Byla? Výborně, pak se dostává do užšího výběru. Pokud byla vydána později, nemůže být knihou z knihovny Vysoké školy vědy o židovství. Samozřejmě si v ní ale můžeš dál listovat.

RAZÍTKO

Razítka jsou nejvýznamnější stopou vysoké školy. Obvykle je najdeš na přední straně knihy vedle názvu, autora, roku vydání a nakladatele. Některé knihy mají několik razítek z různých knihoven. Také samotná Vysoká škola vědy o židovství měla různá razítka. Musela změnit svůj název a také upravila jejich vzhled, aby odpovídal době. Všechna tato razítka patří vysoké škole:

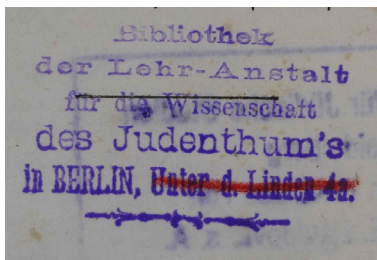
„Knihovna Vysoké školy vědy o židovství v Berlíně“

Pravděpodobně nejstarší razítka školy. Používalo se v letech 1872 až 1882.

„Knihovna Vzdělávací instituce pro studium židovství v Berlíně“

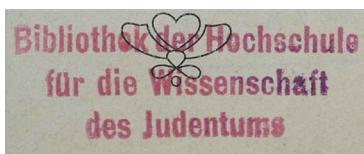
Od roku 1883 se vysoká škola musela nazývat vzdělávací institucí. S takovým ponížením se zaměstnanci nechtěli smířit. V roce 1922 se jim proto podařilo znovu získat status vysoké školy, ale již v roce 1933 o něj opět přišli. Předpokládáme, že toto razítka bylo používáno v letech 1883 až 1922.

Ještě jedno staré razítka. Poznáš ho podle toho, že se škola nazývá „Lehr-Anstalt“ („vzdělávací instituce“) a adresa zní „Unter den Linden“. Toto razítka muselo být používáno před rokem 1907, tedy před nastěhováním do vlastní budovy v ulici Artilleriestraße.

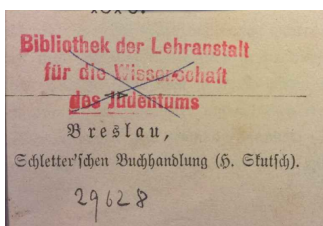

Zde je razítka z doby po přestěhování. Poznáš je podle adresy uprostřed: „Artillerie-Str. 14“. Vzhledem k tomu, že se zde vysoká škola nazývá „Lehranstalt“, můžeme usuzovat, že bylo používáno v letech 1907 až 1922.

„Knihovna Vysoké školy vědy o židovství“

Razítka z období zlatých dvacátých let. Jeho vzhled naznačuje, že zde máme co do činění s mnohem mladším razítkem. Muselo být používáno v letech 1923 až 1933.

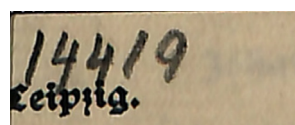
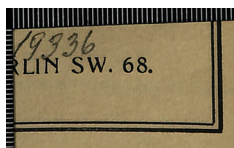
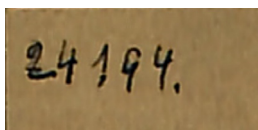
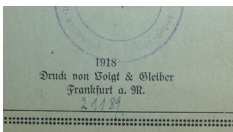

Jedno z posledních známých razítek vysoké školy moderního vzhledu a červenou barvou razítka. Je na ní však opět uvedeno „Lehranstalt“. Toto razítka tedy muselo být používáno po roce 1933. Je také vidět, že někdo razítka přeškrtnul.

Občas se někdo pokoušel razítka odstranit, přelepit nebo prostě přeškrtnout. Dokážeš i tak rozpoznat nějaké razítka?

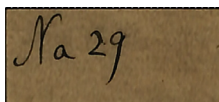
PŘÍRŮSTKOVÉ ČÍSLO

Přírůstkové číslo knihovníci zapisovali do každé knihy a udržovali si tak přehled o tom, kolik svazků knihovna vlastní. Přírůstková čísla se téměř vždy nacházejí ve spodní polovině titulní strany (u nakladatele). Poznáváš malé ručně psané řady čísel knihovnice vysoké školy Jenny Wilde? Zde je několik příkladů:

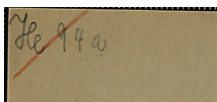

SIGNATURE

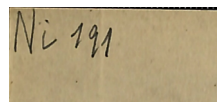
V případě Vysoké školy vědy o židovství označuje signatura téma knihy. Knihovníci je do knih zapisovali ručně. Signaturu poznáš podle jejího typického pořadí: velké písmeno, malé písmeno, číslice. Tady máš pár ukázek:

Na 29

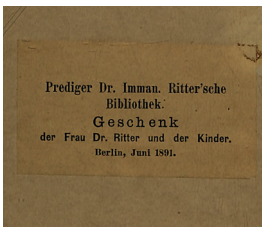
He 94a

Ni 191

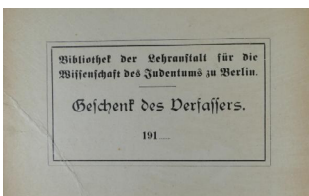
PAPÍROVÉ ŠTÍTKY

Pokud tehdy někdo daroval knihovně knihu, nalepili do ní knihovníci papírový štítek. Vysoká škola tím chtěla dát jasně najevo, komu za tento dar vděčí. Podívej, mohlo to vypadat třeba takto:

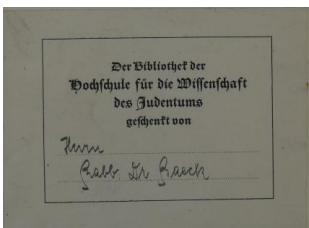
„Kazatel Dr. Imman. Ritter'sche Bibliothek. Dar od Dr. Ritterové a jejich dětí. Berlín, červen 1891.“

Tato kniha původně patřila Immanuelu Ritterovi, kazateli a historikovi narozeném v roce 1825. Z tohoto štítku se dozvíme, že to byla jeho rodina, kdo tuto knihu daroval škole, a to rok po jeho úmrtí.

„Knihovna Vzdělávací instituce pro studium židovství v Berlíně. Dar autora. 191...“

Tento štítek byl vlepen do všech knih, které škole darovali přímo jejich autoři. Poslední číslice zápisu roku chybí. Měla být vepsána ručně, ale někdo na to asi zapomněl.

„Knihovně Vysoké školy vědy o židovství daroval pan Rabb. Dr. Baeck“

Tím je míněn Leo Baeck. Baeck byl vysvěcen na rabína v roce 1897 a krátce před první světovou válkou byl povolán do Berlína. Stejně jako ostatní docenti na škole měl zřejmě ve zvyku darovat knihovně knihy.

ZBYTKY LEPIDLA A PAPIRU

Charakteristické pro školní knihy byly takzvané „knižní ocásky“. Některé knihy byly totiž tak úzké, že se jim štítky nevešly na hřbet. Proto se proužek papíru se signaturou na hřbet prostě nalepil. Ocásky byly později vytrženy, pravděpodobně nuceně nasazenými. Možná ještě rozpoznáš zbytky lepidla:

Zbytek „knižního ocásku“ v knize školní knihovny.

PAPÍROVÝ ŠTÍTEK ŽIDOVSKÉ KULTURNÍ REKONSTRUKCE (JCR)

Po konci války knihy prošly mnoha rukama a nemenším množstvím institucí. Jednou z nich je JCR. Jejím úkolem bylo rozdělovat ukradené knihy, které již nebylo možné vrátit, institucím, které je mohly smysluplně využít. Mohlo to vypadat takto:

„*Jewish Cultural Reconstruction*“

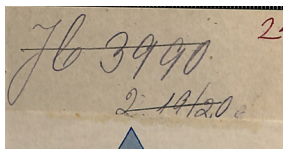
Logo „Organizace Židovské kulturní rekonstrukce“ tvoří Davidova hvězda vytištěná ve dvou různých odstínech modré barvy na bílém papíře. Logo navrhl Aaron Fastove, americký malíř s ruskými kořeny.

SIGNATURA TAKZVANÉ „ŽIDOVSKÉ KNIHOVNY HLAVNÍHO ŘÍŠSKÉHO BEZPEČNOSTNÍHO ÚŘADU“

Některé knihy mohou být kromě signatury školy opatřeny ještě další signaturou. Nuceně nasazení pracovníci museli ukradené knihy pro nacisty nově katalogizovat. Signatura byla obvykle napsána tužkou na přední straně knihy, ale někdy také inkoustem na malém bílém nebo žlutém štítku na hřbetě. Zde jeden příklad:

Takto může vypadat signatura takzvané „Židovské knihovny Hlavního říšského bezpečnostního úřadu“, když je umístěna na štítku na vnější straně knihy.

Takto to může vypadat, když je signatura vepsána do přední strany obálky knihy.

Velmi důležité: Vyfot si všechny stopy i samotnou knihu, v níž stopa byla!

Vyfot si i takové indicie, u nichž přesně nevíš, zda obsahují relevantní informace.

Svůj nález můžete nahrát zde.